

BHV-aktuellt

för Dig som arbetar med barnhälsovård

Growth

Trots att starten för vår nya datajournal åter igen skjutits upp valde vi att genomföra utbildningarna för BHV-sjuksköterskorna. Layouten kommer inte att förändras och inte heller det sätt som journalen är uppbyggd på. Ni som varit med, har fått en inblick och kommer snart att få tillgång till utbildningsportalen, där ni kan registrera "era" barn och träna i journalen.

För er som inte deltagit, kommer tre nya möjligheter i slutet av mars. Därefter kommer ni också att få tillgång till utbildningsportalen där ni kan "öva".

Vi kommer att ha avslutande utbildningar i september då vi kommer att gå igenom nyheter som tillkommit.

EPDS-statistik

EPDS-statistiken som redovisar antalet ifyllda formulär med resultat > 12 poäng, eller "ja" på avslutande frågan, kommer ni från och med 2018 inte längre att behöva fylla i. Vi har tagit bort det regionala tillägget.

EPDS – Uppföljning

Vårdcentral ..... År .....

Mammans födelseår

-1980   1981-1985   1986-1990   1991-1995   1996-

Poäng

.....

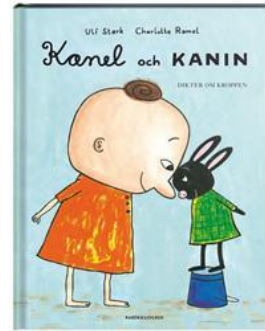
I BHV system och senare i datajournalen kommer vi att fortsätta följa upp antalet mammor som erhållit EPDS-samtal.

Att läsa med de yngsta

Ju tidigare vi ger föräldrarna möjlighet att läsa för sina barn och berättar om varför det är viktigt, ju bättre och större ordförråd får barnen.

Barn vars föräldrar läst för dem från att de var små har ett tre gånger så stort ordförråd i slutet av gymnasiet, som de med barn vars föräldrar inte läst för dem. Tio minuter om dagen räcker. Det påverkar till exempel möjligheten till högre studier.

I länet har biblioteken sett att knappt hälften av alla familjer hämtar ut sina böcker när de får ett gåvokort. Vi arbetar därför nu tillsammans med biblioteken så att alla länets BHV-sjuksköterskor skall få möjlighet att dela ut den första boken vid 8 månaders hembesök. Några kommuner är redan igång och innan årsskiftet hoppas vi att alla är med!!

Mässling

Folkhälsomyndigheten (FoHM) har börjat visa [vaccinationstäckningen som kartor](#) vilka publiceras främst för att barnhälsovården (och elevhälsan) skall kunna följa hur komplett rapporteringen av MPR är lokalt och regionalt.

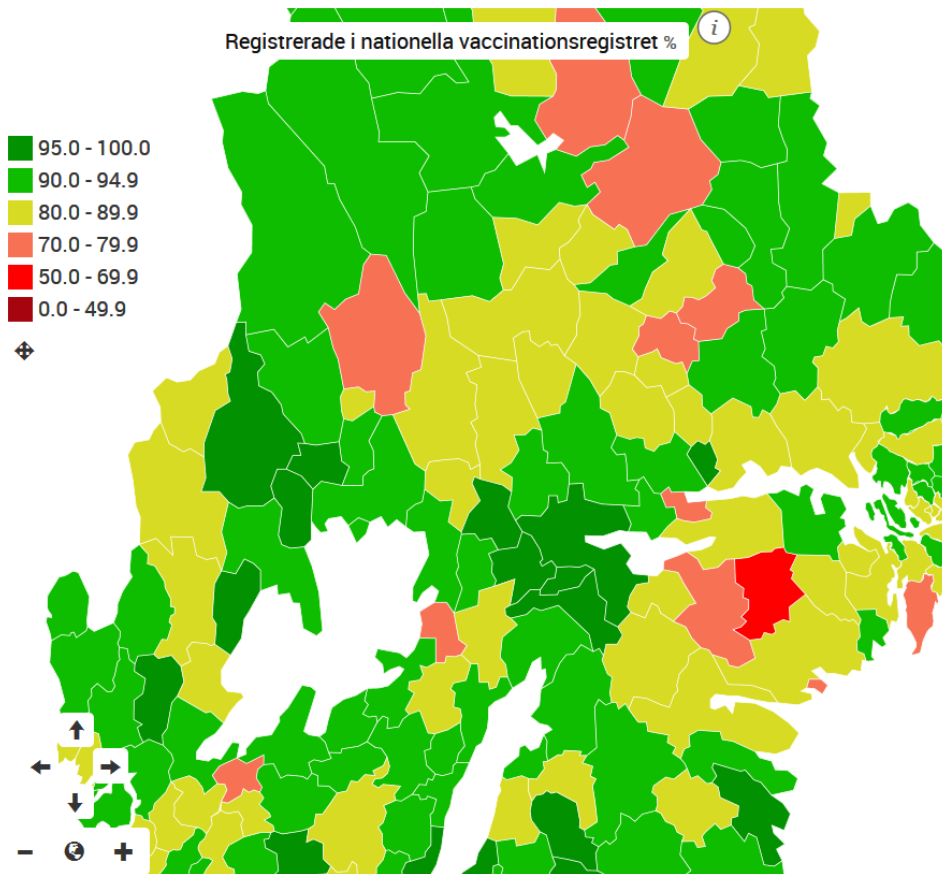

För barnavårdscentralerna (BVC) i Region Örebro län sker rapporteringen till FoHM automatiskt med att BVC fyller i BHVsystem. Man kan då konstatera att: barnhälsovården i Region Örebro län, jämfört med landet i övrigt, har en bra täckningsgrad för MPR-vaccination!

Massimmunitet (heard immunity) för mässling, dvs. att tillräckligt många individer är vaccinerade så att mässling inte sprids i samhället, kräver en vaccinationstäckning på upp emot 95 %.

Det är fyra kommuner i länet som ligger mellan 90-95 %; Nora, Lindesberg, Degerfors och Askersund – för BVC:er i dessa kommuner bör vaccinations-täckningen öka lite till!

Observera att registrering av vaccinationer för t.ex. nyanlända kan bidra till en falskt låg vaccinationstäckning!

1981 rapporterades drygt 3 500 fall av mässling i Sverige och sedan har sjukdomen i princip försvunnit. Men risken kvarstår för ovaccinerade att få mässling särskilt vid utlandsresor.

Allmän vaccination av barn med en dos mot mässling infördes 1971 i Sverige. Men täckningen var låg under den första delen av 1970-talet. 1982 infördes två doser MPR och täckningsgraden har sedan dess varit hög.

I Europa har det varit flera stora utbrott med mässlingsfall

- 2010 Bulgarien 22 000 fall (24 †), EU 31 000.
- 2011 Frankrike 15 000 fall (10 †), EU 37 000.
- 2012 Ukraina 13 000 fall, Rumänien 4 000, EU 25 000 (Rumänien Röda hund 21 000 fall, 22 fall av kongenitalt syndrom, 9 †).
- 2016 Rumänien 1416 fall, Italien 776, UK 580, Tyskland 305, Polen 132, Frankrike 90, osv...
- 2017 Italien, Rumänien, Ukraina stora utbrott.

Även i Sverige har vi under senare år haft utbrott

- 2012 utbrott i Stockholms län där andelen ovaccinerade barn var hög. Indexfallet var en vuxen som insjuknade efter en utlandsresa. Totalt insjuknande 16 personer, två vuxna och 14 ovaccinerade barn.
- 2013 utbrott Stockholm och Uppsala med 8 vuxna och 9 barn som insjuknade. Många blev smittade på sjukhus. Bland dem fanns både vårdanställda och barn som sökte vård.
- 2017 utbrott i nordvästra Stockholm, i ett område med lägre vaccinations-täckning. Totalt smittades 12 personer, varav 9 barn. Några blev smittade vid vårdbesök och i vissa fall inom familj.
- 10 december 2017 konstaterades ett fall av mässling på Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Indexfallet var en svårt sjuk man från Sydeuropa som besökt en vårdcentral i norra Göteborg. Sedan dess har ytterligare 28 individer insjuknat varav flera vårdanställda.

Det finns således en risk att ovaccinerade får mässling vid utlandsresor, även inom Europa. Vaccination på BVC kan tidigareläggas från 6 månaders ålder.

Med endemisk mässling i Europa är det barnhälsovårdens rekommendation att vid resa utanför de nordiska länderna erbjuda MPR-vaccination (utan kostnad) på BVC från 6 månaders ålder.

CDC och American Academy of Pediatrics rekommenderar mässlingvaccination från 6 månaders ålder om spädbarn ska resa utomlands, till exempel i Europa.

I Finland har myndigheterna en liknande rekommendation och rekommenderar vid resa utanför de nordiska länderna och Estland MPR-vaccin från 6 månaders ålder.

I Sverige skriver FoHM att "vid ökad smittrisk, inklusive resor utomlands, kan den första dosen MPR-vaccin tidigareläggas".

Vidare skriver FoHM att "på speciell indikation, t.ex. vid pågående utbrott eller resa till område med pågående utbrott, kan läkare ordinera vaccin redan från 6 månaders ålder genom så kallad off-label användning.

Bild: L. Dagson. CAR 1999

Det är förhållandevis många spädbarn som vaccineras före 18 månaders ålder

MPR dos 1, födda 2014, Region Örebro län									
Ålder (mån), vaccinationstäckning (%)									
0-5.9	6-8.9	9-11.9	12-16.9	17-17.9	18-18.9	19-20.9	21-23.9	24-29.9	30+
1,00%	6,58%	6,56%	8,72%	16,69%	41,03%	10,64%	1,28%	0,56%	1,11%

MPR dos 1, födda 2015, Region Örebro län									
Ålder (mån), vaccinationstäckning (%)									
0-5.9	6-8.9	9-11.9	12-16.9	17-17.9	18-18.9	19-20.9	21-23.9	24-29.9	30+
0,80%	6,92%	5,14%	8,29%	16,67%	42,78%	11,19%	1,58%	0,92%	0,20%

MPR-dos given före 12 månaders ålder räknas inte (= dos "0"), en ny dos (dos 1) ska ges efter 12 månaders ålder, lämpligen vid ordinarie tid i schemat, dvs. vid 18 månaders ålder.

Spädbarn bildar antikroppar mot mässling i lägre grad på grund av omoget immunsystem och förekomsten av neutraliserande maternella antikroppar.

Någon ytterligare dos vid eventuell ny utlandsresa före 12 månaders ålder rekommenderas inte. Före 12 månaders ålder ska läkare skriftligen ordinera MPR-vaccination. Efter dos 1 erbjuds dos 2 som vanligt i årskurs 1-2.

Fråga gärna vid 10-månadersbesöket på BVC om familjen planerar att resa utanför de nordiska länderna innan barnet blir 18 månader.

I så fall kan familjen erbjudas och förberedas på att MPR-vaccination kan ges vid 12 månader. Detta för att i möjligaste mån undvika extrabesök mellan 12 till 18 månaders ålder.

MPR-vaccinet gör inte så ont som de andra två vaccinerna vid 12 månader - men att ge 3 vaccinationer vid samma tillfälle kan tyckas vara mycket!

Erfarenhetsmässigt accepterar barnen 3 vaccinationer bra vid 12 månader och ofta t.o.m. bättre än den enstaka vaccinationen med MPR vid 18 månader då barnet är betydligt mer observant och "självständigt".

Vid 12 månader är man inte ensam som sjuksköterska, eftersom det är teambesök med läkare, och läkaren kan således hjälpa till med att vaccinera.

I Finland ger man 3 vaccinationer vid 12 månader och rapporterar att det går bra!

Genomgången sjukdom eller två doser av mässlingsvaccinet ger ett effektivt skydd.

Den senaste månaden har således flera fall av mässling rapporterats i Västra Götaland. Mässling är en allvarlig sjukdom som smittar mycket lätt!

Vården i region Örebro län kartlägger mässlings-skyddet för all personal som arbetar i akut-sjukvård. Det görs av respektive klinik som ska erbjuda vaccination till all personal som inte har anamnes på genomgången mässlingssjukdom eller är ovaccinerade/vaccinerade med endast 1 dos. **Gäller även personal på BVC!**

Sannolikhet för genomgången mässling respektive vaccination mot mässling

Födelseår	Haft mässling?	Vaccination erbjuden?
Före 1960	I stort sett alla har haft mässling.	Nej.
1960-1969	Nästan alla har haft mässling.	Personer födda i slutet av 1960-talet kan ha erbjudits vaccination i förskoleåldern om de inte redan hade haft mässling.
1970-1974	Många har haft mässling.	En del har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått minst en dos vaccin mot mässling.
1975-1980	En avtagande andel har haft mässling.	Nästan alla har vaccinerats med mässlingsvaccin under andra levnadsåret. De flesta har även vaccinerats med en dos MPR-vaccin i skolan. Majoriteten har alltså fått två doser vaccin mot mässling.
1981 och senare	De flesta har inte haft mässling.	Nästan alla har fått två doser MPR-vaccin.

Så vårdar du ditt sjuka barn – informationsmaterial

Stockholms läns landsting har tillsammans med 1177 tagit fram en broschyr **Så vårdar du ditt sjuka barn, tips och råd till dig med barn 0–5 år**. Det är en information i kombination med bildstöd som kan ingå vid ett vanligt besök på BVC.

Materialet kan användas vid kommunikation mellan personal och föräldrar som önskar kortfattad information om vad man kan göra hemma och när och hur man ska söka vård vid feber, magsjuka och förkylning. <http://bit.ly/2BpUkG4>

Ur FN:s Barnkonvention

Artikel 18

Båda föräldrarna har gemensamt det primära ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. Barnets bästa ska för dem komma i första rummet.

Postadress Region Örebro län, Barnhälsovårdsenheten, Box 1613, 701 16 Örebro, E-post: barnhalsovarden@regionorebrolan.se
Besöksadress Eklundavägen 11, Örebro, Tel: 019-602 70 37, Organisationsnummer: 232100-0164

www.regionorebrolan.se/bhv